

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

26 Ağustos 2021

Sayı :30824082-6101602771
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

.../.../2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önerelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/38983
7/41142
7/41490
7/42934
7/43024-7/43025
7/43028
7/43710
7/43970
7/44317
7/44769
GK
7/45872
7/45877
7/46297
7/46299-7/46300
7/46304-7/46305
7/46490-7/46492
7/46495-7/46498
7/46623
7/46626
7/46630
E.K.
-Liste (6 Adet, 9 Sayfa)
-Cevap Yazısı (118 Adet, 220 Sayfa)

7/44973
7/45153
7/45157-7/45158
7/45178
7/45260
7/45466-7/45469
7/45474
7/45624-7/45625
7/45630
7/45744
7/45855-7/45866
7/45870
G.K.
7/46761-7/46762
7/46764
7/46769-7/46772
7/46884
7/46886
7/46890
7/46942-7/46948
7/46951-7/46955
7/47012
7/47016
7/47104
7/47132-7/47139
7/47221-7/47225
G.K.

Murat KURUM
Bakan

7/47328
7/47330-7/47334
7/47337-7/47338
7/47434-7/47435
7/47437
7/47439
7/47441-7/47442
7/47571-7/47573
7/47683
7/47685-7/47687
7/47691
7/47873
7/47876
G.K.

VAN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MUAZZEZ ORHAN IŞIK'IN
TBMM 7/46772 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Kapitalist üretim ilişkilerinin neden olduğu ekolojik yıkım, 21. yüzyıl toplumlarının gündemine ekolojik sorunları getirmiştir. Sanayileşme, nüfus artışı, plansız kentleşme, doğal yaşamı tehdit eden tarım ve turizm faaliyetleri ekolojik sorunları arttırmaktadır. 1972 yılında Stockholm'de çevre sorunlarının küresel boyutta ele alınmasına, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) organının kurulmasına ve her yıl 5 Haziran tarihinin "Dünya Çevre Günü" olarak belirlenmesine karar vermiştir. 5 Haziran 1972'de kabul edilen "Sürdürülebilir Kalkınma" yaklaşımının sürdürülebilir olmadığı her geçen dönem açığa çıkmaktadır? Küresel ısınma, risk altındaki türlerin her geçen gün artması, GDO'lu ürün çeşitliliğinin artması, salgın hastalıklar gibi birçok başlık insan-ekoloji ilişkisinde yeni tartışmaları beraberinde getirmiştir. Öte yandan 31 Mayıs 2011'de Hopa'da HES karşıtı mücadelede yaşamını yitiren, Metin Lokumcu'nun ölüm yıl dönümü ve Gezi'nin başlangıç günü referans alınarak 31 Mayıs-5 Haziran tarihleri "Ekolojik Yıkımla Mücadele Haftası" olarak da anılmaktadır. Türkiye, aynı zamanda doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunda Birleşmiş Milletler Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi; İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi, ve Ramsar Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelere de taraf olmuştur. Yasalarla korunan, bu ilkelere uymayan, rant kaygısı taşıyan, çevreye zarar veren, yaşam alanlarımızı, sağlığımızı ve geleceğimizi tehdit eden her türlü proje hukuka aykırıdır. Olumsuz çevresel ve sosyal etkileri göz önüne alındığında birçok faaliyetin toplum ve doğa yaşamını tehdit ettiği görülmektedir. Ekolojik yıkımın yavaşlatılması, kuraklık ve su sıkıntısının önlenmesi ve durdurulması için üretim ve tüketim ilişkileri derhal gözden geçirilmelidir.

Bu bağlamda Türkiye'de;

- 1) Son elli yıl içerisinde soyu tükenen hayvan ve bitki türleri hangileridir?
- 2) Mevcut durumda soyu tükenme riski altında olan hayvan ve bitki türleri hangileridir? Bu anlamda hangi tedbirler alınmaktadır?
- 3) Türkiye'de Biyo-çeşitliliği korumak amacıyla yürütülen çalışmalar nelerdir?
- 4) Hayvan hakları yasa tasarısı ne zaman yasalaşacaktır?
- 5) Avlanmanın yasaklanmasına ilişkin bir çalışma planlanmakta mıdır?
- 6) Sokak hayvanlarına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen çalışmalar nelerdir? Sokak hayvanlarına yönelik şiddet neden önlenememektedir?
- 7) Pet Shop ve benzeri yerlerde hayvan ticareti nasıl denetlenmektedir? Hayvanların aç bırakılması, şiddete maruz bırakılması, yaralanma ve öldürülme durumlarının önlenmesi nasıl sağlanmaktadır?
- 8) Yapımı tamamlanmış HES sayısı kaçtır? Bunların bölgesel dağılımı nasıldır?
- 9) Temiz suya erişim hakkı risk altında olan köy, mahalle ve toplam nüfus sayısı kaçtır?
- 10) 2021 yılında yaşanan kuraklığın sosyal ekonomik ve ekolojik risklerinin azaltılması için yürütülen çalışmalar nelerdir? Küresel ısınma sonucu kuraklık riski altında olan il ve ilçelerimiz hangileridir?
- 11) Kuraklık, HES ve diğer barajların etkisiyle Türkiye'nin yaşayacağı su sıkıntısı üzerine yapılmış bir araştırma var mıdır? Bu konuda kamuoyuna bir açıklama yapılmış mıdır?
- 12) Barınma ve konut hakkı risk altında evsiz sayısı kaçtır?
- 13) Belirli hastalıklar için riski arttıran hava kirliliğinin en yüksek olduğu iller hangileridir? Bu kapsamda hangi tedbirler alınmaktadır?

- 14) Gürültü kirliliğinin azaltılması amacıyla yürütülen tedbirler nelerdir?
- 15) Toprak kirleticilerinin azaltılması ve doğallığının korunması amacıyla yürütülen çalışmalar nelerdir?
- 16) Son 20 yıl içerisinde erozyon nedeniyle kaybedilen tarım alanı ne kadardır?
- 17) Türkiye'de çölleşme riski altında olan bölgeler hangileridir? Bu kapsamda alınan tedbirler nelerdir?
- 18) Kıyı kanununu ihlal eden yapılaşma denetimleri hangi mekanizmalarla yapılmaktadır? Bu kapsamda kamu kurumlarına uygulanan istisnalar nelerdir? Son 5 yıl içerisinde bu kapsamda cezai yaptırım uygulanan yapı/kişi sayısı kaçtır?
- 19) Kanal İstanbul Projesinin ekolojik riskleri üzerine yapılmış çalışma mevcut mudur? Söz konusu projenin kapsamındaki her faaliyet için ayrı ayrı ÇED raporu çıkarılmakta mıdır? Bu kapsamda hangi faaliyetler için ÇED gerekli değildir karar verilmiştir?
- 20) Van-Gürpınar/Şexan ve Rize-İkizdere'de de kamuoyu gündemine gelen, Türkiye'deki taş ve mermer ocaklarının, ekolojiye ve toplumsal yaşama etkileri üzerine bir araştırmanız mevcut mudur? Bunları kamuoyuna açıklayacak mısınız?

CEVAP

Bakanlığımızca 19.07.2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren (Değişik:RG-16/3/2020-31070) "Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik" ve 01.03.2013 tarihli ve 2116 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile onaylanan "Doğal Sit Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Teknik Esaslar" kapsamında hazırlanan Teknik Şartnameler doğrultusunda mevcut ve potansiyel doğal sit alanlarında, alanların sahip olduğu biyo-ekolojik (flora, fauna, habitat), jeolojik, hidrojeolojik ve jeomorfolojik değerlerin belirlenmesi ve önerilerin ortaya konulması amacıyla dört mevsimi kapsayacak şekilde "Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projeleri" yapılarak alanların koruma statüsü belirlenmektedir.

Vatandaşlarımızın soluduğu havanın kalitesi, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı dâhilinde 355 sabit ölçüm istasyonu ile anlık olarak ölçülmektedir.

Şehirlerimizde hava kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla illerde yerel yönetimler tarafından uygulamaya konulacak eylemleri içerecek şekilde hazırlanan Temiz Hava Eylem Planları Bakanlığımızca elektronik olarak izlenmektedir.

Bakanlığımızca hava kirliliğini önlemeye yönelik olarak 81 ilde çalışmalar yapılmakta olup, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve 2013/37 sayılı Bakanlığımız Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi gereği hava kalitesinin korunması ve kirliliğin azaltılması kapsamında 64 ilimize ait illerimizin temiz hava eylem planları hazırlanmıştır. Eylem planları kapsamında illerde kirliliğin kaynağında azaltımına ve hava kalitesinin korunmasına yönelik eylemler belirlenmiş olup, çalışmalar yürütülmektedir.

Temiz Hava Eylem Planları taşra teşkilatımız koordinasyonunda hazırlanmakta olup, özellikle uygulanmasında yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Söz konusu eylem planları Bakanlığımıza gönderilmekte ve eylemlerin gerçekleşme durumları Bakanlığımızca Temiz Hava Eylem Planı İzleme (THEP-İZ) yazılımı ile altı aylık dönemler halinde izlenmektedir.

Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Marmara Bölgesine, Orta Karadeniz, Güneyiç Anadolu ve Kuzeyiç Anadolu Temiz Hava Merkezine ait iller için stratejik hava kalitesi haritası 2020 yılı itibariyle hazırlanarak tamamlanmıştır. Bölgesel Temiz Hava Merkezlerinin coğrafi dağılımına göre diğer bölgeler için Bakanlığımız Stratejik Planı kapsamında çalışmalar sürdürülmektedir.

Ülkemizde gürültü konusunda gerekli hukuki ve teknik düzenlemeler, Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi (ÇGDY) Yönetmeliği çerçevesinde yürütülmekte olup, ÇGDY Yönetmeliği ile; ulaşım kaynakları (karayolları, demiryolları, su yolları, havaalanları), endüstri tesisleri, şantiye faaliyetleri, işyerleri, atölyeler, imalathaneler ve eğlence yerleri için çevresel gürültü sınır değerleri getirilmiştir. Ayrıca, ÇGDY Yönetmeliğine göre; halkın huzur ve sükûnunun, beden ve ruh sağlığının korunması için çevresel gürültü kirliliğinin azaltılması ve kontrolü amacıyla gürültü sorununu ortaya koymak ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak için gürültü haritaları ve harita sonuçlarına göre eylem planlarının hazırlanması gerekmektedir.

ÇGDY Yönetmeliği gereğince; Türkiye genelinde belirlenmiş nüfusu 100.000'in ve nüfus yoğunluğu kilometrekare başına 1000 kişinin üstünde olan şehirleşmiş alanlar (toplamda 66 il) için stratejik gürültü haritasının hazırlanması harita sonuçlarına göre gürültü maruziyetini azaltmaya yönelik eylem planlarının hazırlanması gerekmektedir.

Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar kapsamında toplam 46 ilin gürültü haritaları hazırlanmıştır. (İstanbul, Bursa, İzmir, Ankara, Kocaeli, Antalya, Konya, Malatya, Adana, Adıyaman, Balıkesir, Elazığ, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kayseri, Manisa, Mersin, Sakarya, Samsun, Sivas, Trabzon, Diyarbakır, Bolu, Afyonkarahisar, Amasya, Aydın, Batman, Bingöl, Çorum, Denizli, Edirne, Hatay, Karabük, Karaman, Kütahya, Mardin, Muğla, Ordu, Rize, Şanlıurfa, Tekirdağ, Tokat, Uşak ve Van) Geriye kalan 20 ilin (Ağrı, Aksaray, Düzce, Çanakkale, Erzincan, Giresun, Isparta, Kars, Kastamonu, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Osmaniye, Şırnak, Siirt, Yalova, Yozgat, Zonguldak) gürültü haritaları 2021 yılı sonu itibariyle tamamlanmış olacak böylece gürültü haritası hazırlanan il sayısı 66 olacaktır.

Konya, Bursa, Mersin, Kayseri, Sivas, Manisa, İstanbul, Kocaeli, Antalya, Bolu, Balıkesir, Tekirdağ, Gaziantep, Eskişehir, Kahramanmaraş, Trabzon ve Sakarya illerinin çevresel gürültü eylem planı tamamlanmıştır. İzmir, Ankara, Denizli ve Kütahya illerinin gürültü eylem planı hazırlama çalışmaları devam etmektedir.

Yaşanabilir çevre ve kimlikli şehirler oluşturulması, trafik kaynaklı gürültü maruziyetinin azaltılması, beden ve ruh sağlığının korunması, yaşam kalitesinin artırılması amacıyla Bakanlığımız tarafından; Cumhurbaşkanlığı 100 Günlük Eylem Planı kapsamında 5 yılda 60.000 m² gürültü bariyeri yapımı çalışmaları başlatılmış olup, bu kapsamda başvuru yapan belediye başkanlıklarına Bakanlığımızca finansal destek sağlanmaktadır.

Bakanlığımız Merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmelikler kapsamında, ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Çevre denetimlerinin risk analizine dayalı planlanması da yapılmaktadır. Ayrıca faaliyet ve tesislere ÇED sürecinde vermiş oldukları taahhütler kapsamında izleme ve denetimler yapılmaktadır. Bu kapsamda Türkiye genelinde 01.01.2019-22.06.2021 tarihleri arasında gürültü konusunda 10295 denetim yapılmıştır. 4432 denetimde 21.472.717 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Kıyı Yapıları (Yat limanları, Konteyner Limanları, Lojistik Merkezleri Denizden Alan Kazanımı, dip taraması, Beton Santrali) ihtiva eden “Kanal İstanbul Projesi” ile ilgili olarak Bakanlığımızca 17.01.2020 tarihinde “ÇED Olumlu Kararı” verilmiştir. Proje ile ilgili olarak hazırlanan Nihai ÇED Raporu 55 adet kurum ve kuruluştan oluşan İnceme Değerlendirme Komisyonu marifeti ile değerlendirilmiş ve yeterli bulunmuştur. Soru önergesine konu olan hususlar ÇED süreci içerisinde ayrıntılı olarak değerlendirilmiş olup ilgili kurumların uygun görüşleri ve öngörülen tüm koruma tedbirleri ve alınacak önlemler hakkında faaliyet sahibinin taahhüdü alınmıştır.